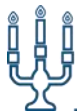

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת ויקהל-פקודי תשע"ז * 333

נועם הנשמות
פרקי ערגה לשבת קודש

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

בין שבעאס לשבת.

מדוע מיאן הרבי מלעלוב לשמוע על נכדתו החולנית בסעודה שלישית?

.. האב והאם, הבן והבת, אב וילד, נהנו מזיו השבת. נסגרו חנויות ואורז העיניים. איסור המלאכה פרנס את הנשמה, ובטול העבודה הוליד נשמה יתרה. ויהי בית יעקב ביום השבת לבית אלקים. עולם העשי' הי' לעולם האצילות. כל האומה הישראלית לאומה של אצילים, בני חורין בתוך עולם של עבדות.

.. עם קבלת השבת נשתכחו כל הצרות. עם הדלקת הנרות נגוזת אפולולית הדאגות. עם חלוף השמלות בא הלוח המחשבות, ועם פריסת המפה פרישת ההול. שערי הקדושה נפתחו לרוחה. שפע רגנות מלא כל הבתים והרחובות. חרות הנוף וחרות הנפש שלטו בעולם. העולם הזה הזה הפך למעין עולם הבא...

"זוג מיוחד, כליל היופי, היו שבת ישראל. לא זזה ידו של ישראל מתוך ידה של המלכה שבת. בבית ובשוק, בחוצות ובסמטאות שלטה השבת. הרדיפות והתנכלויות הגדילו את קסם הודה. אם מחוץ תשכל חרב בבית שרר עונג שבת. ואם בימות החול רבו ינון ואנחה, הנה בשבת הי' מנוחה ושמחה אור ליהודים.

"מעין ישועת מפכה בכל עוז הייתה לנו השבת. נובע ונוזל, מחי' ומפרה, בכל תקופות! גלותנו. מכנף הארץ זמירות שמענו: "מזמור שיר ליום השבת!"

(הרב שמואל גרינברג זצ"ל - ראש המועצה הדתית ת"א)

לתשומת ליבכם

לקבלת הגיליון במייל

- שלחו בקשה ל:

abyisrael@gmail.com

".. ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש, שבת שבתון לה'. כל העושה בו מלאכה יומת" (שמות לה, ב)

כפילות זו למה היא באה? מדוע לא די לכתוב "כל העושה בו מלאכה יומת" ותו-לא?

הנה כמה מילים של שבת, של נועם שבת ליתר-דיוק, שיישפכו אור חדש על היום הגדול והקדוש:

שבת נועם הנשמות פורשת
כנפיה על היקום.

היקום כולו חולץ מעצמו
ארשת של חול ולובש פנים

של שבת. דומה, שאפילו עצי השדה אומרים שירה - שירת 'לכה דודי' עורגת. ערגת היהודים בכל ימות החול האפרוריים מתנקזות לשבת קודש.

וביום הזה, בעין בשרית, כביכול הכל נראה אסור וכבול ועצור. אסור לנגוע בטלפון, כמעט גם ב'לגו'. הכל אסור. האומנם?

השבת, "נועם הנשמות ועדן הרוחות" - מלמד מלהיב הלבבות הרב פינקוס - זהו יום של "יחוד". אנחנו חורצים איקס גדול על שאון חול ונותנים גט-כריתות למשכנתא של 'מזרחי', לטרדת מדד 'תל אביב' המזנק ושער הדולר המטלטל. בשבת, כשמה, אנחנו משביתים טוטאלית עסקי שעה של זהובים. אין כלום היום. כלום.

אנחנו כרגע במפגש מרומם ורב-הוד עם מלכו של עולם ומחוללו. כעת אנחנו משקיעים תמצית-דמנו אך ורק בנועם שבת. הכול שבת. אין לנו כל קשר עם כל מה שאינו "להתעדן באהבתך וביראתך".

וכשאנחנו בבית המלכות, רבותי, לא מתאים לקרוא עיתונים ולהתעסק בכחלון ובחוק השקיות, ולהבעיר אש וללחוץ על מתגים. כל-כך לא מתאים. זה לא הזמן.

מדויק יותר: חילול מחפיר למעמד, מעמד המפגש עם ריבון העולמים, כביכול.

מעשייה מופלאה:

שעת 'רעווא דרעוויין', שעת סעודה שלישית של שבת קודש.

קדוש ישראל, האדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א ישוב על שולחנו, אחוז שרעפי קודש, פניו להבים. שרוי הוא בערפלי-טוהר ודבר אין לו מלבד "דיד נפש אב הרחמן".

בערב שבת קודש, טורדות אותו מחשבותיו על מצב נכדתו הצעירה שחשה ברע ומצבה אנוש. עתה, מגיע אליו משמשו בקודש ולוחש לו באוזנו: "הרב'ה, מצבה של הנכדה הוטב פלאים". אולם הרבי לא מגיב, כמו לא הסכיתה אוזנו לבשורה המשמחת. "מה אתה מבלבל אותי?", סנט קלות במשמשו לאחר שניות אחדות בלשון הקודש אוטנטית, "אינך יודע שאיני נמצא בזה העולם כלל?"

זוהי "שבת לה' אלוהיך", שרק אחריתה היא "לא תעשה כל מלאכה".

שאלה בנדנדה..

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

רבה של רמת אלחנן

מעשה באדם עשיר שסיפר שכאשר בנה לעצמו דירה חדשה, ונטע ליד הדירה גינה עם עצי פרי ושיחי גוי, החליט הקבלן - שעבד במקום לשלב בגינה גם כמה נדנדות, המשמשות למשחק לילדים. אני אישית לא ביקשתי זאת ממנו, סיפר השואל, אבל בדיעבד לאחר שהנדנדות כבר מותקנות בגינה, רציתי לשאול האם ניתן לעשות בהן דבר מה שיש בו משום קידוש השם וקיום רצונו בעולם.

השבנו לו מתוך דברים שאמר מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין שליט"א, והובאו ב'דרכי החיזוק'. התרגלנו משום-מה לחשוב שמצוות מקיימים רק בבית הכנסת, או בזמנים מיוחדים, אבל מרן רבי גרשון שליט"א כותב שכל אדם שיש לו משפחה, אזי כאשר הוא עוסק בצרכי המשפחה, הרי הוא עוסק במצוה, דהיינו מצוה של חסד עם אהבת הבריות, שהוא דואג לבני המשפחה, וטורח בשבילם, לפרנס אותם ולמלא כל צרכיהם, וזוכה בזה לזכויות מרובות של חסד.

"וזכורני, כשהייתי ילד קטן מאד, אמי הייתה מספרת לנו על עקדת יצחק, והיה שיר באידיש שתיאר את העקדה, ואימא שרה לנו את המילים עם מנגינה.."

ומפרט מרן הגר"ג: האבא והאמא מחנכים את הילדים בבית, ומזכים אותם בזכויות של רוחניות, ולדוגמא: כשנולד ילד ומתחיל לדבר, מיד מלמדים אותו לומר תורה ציווה לנו משה, ופסוק ראשון של קריאת שמע, וכן מלמדים אותו לומר מודה אני ושאר דברי קדושה, אף על פי שהוא ילד קטן מאד, שרק התחיל לדבר, ועדיין אינו מבין פירוש המילים, ורק יודע לבטא אותם בפיו, כבר מלמדים אותו שיידע לומר בבוקר מודה אני, וילך לישון עם פסוקי שמע ישראל.

ומעשה שהיה בחוץ לארץ אחרי השואה, שהיו הרבה ילדים יהודים שהוריהם ידעו שהם עתידים להילקח להשמדה, וביקשו להציל את הילדים, ומסרו אותם לגויים שי גדלו אותם, וכשנגמרה המלחמה היו מקומות שהחזיקו ילדים יהודים וגויים ביחד, ולא ידעו להכיר מיהו יהודי ומיהו גוי. מרן הרב מפוניבז' זצ"ל התעסק בהצלת הילדים, נכנס לאחד המקומות האלו, ואמר בפני הילדים את הפסוק "שמע ישראל השם אלוהינו השם אחד", ומיד ניגשו אליו כמה ילדים שנזכרו במילים אלו ששמעו בילדותם, וכך הצילום.

וכשהילד מתחיל לגדול יותר, הוא שומע את השפה שמדברים בבית, שעל כל דבר אומרים אם ירצה השם ובעזרת השם. כך מדברים ההורים, וכך צריך להיות, שלא לומר אני אעשה ואני אלך וכו', אלא הכל אם ירצה השם ובעזרת השם, ובזה משפיעים על הילד כבר בגיל קטן מאד חינוך של אמונה, שהכל בהשגחה ברצון השם. וזכורני - מספר הרב אדלשטיין - שעוד מימי-ילדותי, כשהייתי ילד קטן מאד, אמי ע"ה הייתה מספרת לנו על עקדת יצחק אבינו, והיה שיר באידיש שתיאר את העקדה, ואמא שרה לנו את המילים עם מנגינה, על העקדה של יצחק ועל מסירות הנפש, וכן על הצלת אברהם אבינו מכבשן האש, ועל הניסיונות של אברהם אבינו. בבית שלנו דיברו על זה עוד לפני שהילדים הלכו לחיידר, ולפני שהתחילו ללמוד חומש. האוויר היה ספוג אמונה.

נמצא שכל אחד ואחד נחשב כ'מזכה הרבים' בביתו, באמצעות החינוך שהוא מעניק לילדיו. אפילו גננת בגן-הילדים, מלבד החסד שהיא עושה בזה, ששומרת ומשגיחה על הילדים, וזה חסד עם ההורים, וגם חסד עם הילדים, שיהיו שמורים, בנוסף לזה הגננת הרי אומרת עם הילדים 'מודה אני', פסוקי שמע ישראל, וברכת המזון, ומדברת איתם על ענייני האמונה, וזה זיכוי הרבים גדול. לפי הדברים הללו, אמרתי לאדם שהתקינו לו נדנדות בחצרו, בוודאי שגם אתה יכול להשתמש במתקני המשחק הללו כדי לעודד את הילדים/הנכדים ללמוד יותר טוב. תקבע עם כל ילד שאם הוא נבחן אצלך במשניות, הנדנדה תעמוד לרשותו למשך רבע שעה, וכיו"ב, ואולי אפילו אתה עצמך תשחק אתו, כדי - להוכיח לו עד כמה חשוב לימוד התורה בעיניך. (מתוך "קול ברמה" - ביטאון ניסן תשע"ז).

'חצי שיעור' בחמץ

הרב יעקב עמאר

כתב הרמב"ם (פ"א מחמץ ומצה ה"ז) וזה לשונו: "האוכל מן החמץ עצמו בפסח כל שהוא הרי זה אסור מן התורה שנאמר לא יאכל חמץ. ואעפ"כ אינו חייב כרת או קרבן אלא על כשיעור שהוא כזית. והאוכל פחות מכזית במזיד מכין אותו מכת מרדות" ע"כ. והמגיד משנה ביאר זאת שפסק כר' יוחנן (ביומא עד.). הסובר ש'חצי שיעור אסור מהתורה'. והוא כלל לכל מאכל אסור שבתורה.

וה'כסף משנה' כתב להקשות מדוע יש צורך בפסוק מיוחד לחמץ כאשר אנו יודעים כי ההלכה כרבי יוחנן ש'חצי שיעור אסור מהתורה'. ובשו"ת מהרלב"ח סי' יח' תירץ שאין ללמוד מפסוק דכל חלב כאשר למד ר' יוחנן שם ששונה חלב שלא הייתה לו שעת הכושר מעולם ולפיכך אסרה בו תורה 'חצי שיעור' משא"כ חמץ שמותר לאוכלו עד הפסח קל הוא מדאורייתא ומנ"ל לאוסרו בכל-שהוא לכן למד הרמב"ם זאת מלא יאכל חמץ. ואת הקושיא השנייה תירץ דאף דסתם אכילה בכזית מ"מ שונה כאן שכתוב 'לא יאכל' בצירה ומשמעותו בכל-שהוא מתרי טעמי א-דכשתולים זאת באדם האוכל כתוב לא תאכל והוא דוקא בכזית אבל כשכתוב לא יאכל בצירה התליה היא בנאכל והוא אפילו פחות מכזית. ב-כיון דלא יאכל מורה על איסור הנאה וכשאוכל ממנו פחות מכשיעור הרי שנהנה ממנו ולכן אסור בכל-שהוא. ע"ש באורך והובא במשנה למלך כאן.

ואשר נראה בביאור מחלוקת הרמב"ם והכס"מ הוא שיש לדון האם משמעות המילה אכילה היא אף בכל-שהוא וכזית הוא שיעור לחייב עונש או אולי משמעותה בכזית דאין אכילה פחותה מכזית.

ולפי"ז יש לומר שבזה נחלקו הרמב"ם והכסף משנה. דהרמב"ם סבור דאכילה כל-שהוא משמע וכיון דכתיב לא יאכל חמץ, אף במעט שם חמץ עליו ורק לענין כרת או קרבן הא ההלכה מביני והעמידתו על כזית ולכן כתב דהאוכל כל-שהוא מחמץ עובר באיסור מהתורה וכסברת הרא"ם, ואילו הכס"מ סבור דסתם אכילה בכזית ולכן א"א ללמוד מלא יאכל שמשמעותו כזית לאיסור 'חצי שיעור' ושפיר הקשה שהפוך יש לו ללמוד ולכן נדרשים אנו לאיסור הכללי של 'חצי שיעור'.

לעצב את העוגה

משה רבינו מואס ב'מראות הצובאות' שנתרמו לכיור המשכן על ידי הנשים, משום שעשויים לקישוט ויצר הרע. אולם הקב"ה משיבו כי אלו דווקא חביבים עליו מהכל, שכן בעטיים הועמדו צבאות רבות של עם ישראל במצריים (שמות לח, ח). צריך להבין כאן פשט: מה שורש הטענה של משה ומה בעצם הייתה תשובת הקב"ה; הלא לכאורה יש כאן טענה צודקת - דברים שעשויים ליצר לא ראויים להיכנס למקדש. הלא כן?

ברצוני להסביר זאת לפי 'ברכת האילנות' אותה אנו מברכים בחודש ניסן בפתחו אנו עומדים. יש נוסח מעניין מאוד בברכה הזו: 'ברוך אתה ה'.. ברא בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בה בני אדם'. הברכה הזו נאמרת על אילנות מלבליים, דווקא כאלו של טרם פרי. ולמה? לכאורה אדרבה - אם ינוב הפרי ההנאה ממנו תהיה מרובה בהרבה, ובמה אפוא חשובים הפרחים כשלעצמם? מלבד זאת יש להבין: מהו "ולא חיסר בעולמו כלום"; מניין לנו שאם האילנות מלבליים שהעולם בכללותו נטול חיסרון? מה פירוש הדברים?

אני רוצה להסביר זאת לפי עדות מבית הכנסת של אבי זצ"ל: בבית הכנסת התפלל יהודי אחד, מדקדק גדול בטעמים ובמקרא - הרב סיסו שמו, שהיה מתקן לעיתים את הבעל-קורא בקריאתו. כשפעם חש שהגזים בתיקוניו, שח את אשר לימדו רבו לדקדוק: הדקדוק יפה - אבל רק כשיש סחורה.. פירושם של דברים: כשלאדם יש צרכייה גדולה והוא קיבל רק כמה ארגזים בחנות, גם אם ישקוד לסדר את החנות עם אותם המצרכים על הצד היותר נאה, יעלה חרס בידו. כי בסופו של יום החנות ריקנית ואין בה תכולה ממשית. בהתאם לכך, מובן, אדם נטול חולצה לא יוכל ללבוש פפיון לקישוט..

באותה מידה יש להסביר בהקשר לענייננו: כאשר האדם רואה פרחי נוי באילנות - הרי שזה עצמו הגילוי הברור שמאחוריהם עומד עולם עשיר, כי אין, כאמור, יופי ללא בסיס קיים. היופי יש בו בעצם עומק. הוא חושף את ה"שלא חיסר בעולמו כלום".

אצל האישה היופי הוא אופי. לאישה, שניחנה מאת ה' בבינה יתירה, יש טביות-עין מיוחדת בעיצוב. זה אומר בעיצוב הבית, משלוחי-מנות וגם עיצוב עוגות. לעיתים זה גם עלול להפריע לבעל. הגברים הרי אוהבים תכל'ס. חזות חיצונית של סגנון הגשה פחות מעניינת אותם. אבל האישה שמשקיעה בעיצוב לא מגלה רק פן שטחי של חיצוניות. יש כאן הרבה עומק שמקבל ביטוי גם בעיצוב החיצוני. בית מקדש - מעוז השלמות - דורש גם את ה'מראות הצובאות', הסמל ליופי וקישוט, שהנם בעצם גילוי עמוק לשלמות פנימית. עבודת הנשים, שבינה יתירה בהן, השלימה את עבודת המקדש.

מצווה תחת בר-מצווה..

כשהייתי בן 13 אבי לקח אותי ואת אחי התאום לטיול בארה"ב. באחד הימים אבא לקח אותנו לפגוש חבר ילדות שלו ששימש כרב קהילה, כשהגענו הרב התנצל שלא יוכל לשבת איתנו כי הוא חייב לטפל בעניין חשוב של פיקוח נפש: לזוג עולים מבריה"מ נולד בן אחרי 10 שנים שלא זכו בפרי בטן, לפני שבועיים התגלה גידול ממאיר בגופו של הילד, הרופאים אומרים שאפשר להציל את הילד ע"י טיפול חדשני בעלות של 20 אלף דולר, ההורים הצליחו לגייס 10 אלף ועכשיו הרב יוצא לגייס את ה-10 אלף החסרים, כי תוך יומיים חייבים להתחיל את הטיפול.

כשהרב יצא פניתי לאבי ושאלתי: "אולי אנחנו נתרום את כסף ונציל את התינוק?". אך אבא ענה לי "הוצאנו עכשיו המון כסף על הטיפול ובעוד חודשיים נחגוג את בר המצווה שלכם ולא אוכל לתרום כזה סכום".

פניתי לאחי והסתודדתי אתו דקה ומיד פנינו שנינו לאבא ואמרנו לו: "אבא, אנחנו מוותרים על חגיגת בר המצווה, נחגוג בבית ואת הכסף נתרום להצלת התינוק החולה". אבא התרגש מאוד ומיד קרא לרב שכבר היה ליד המונית והודיע לו לתדהמתו שהוא יתרום את ה-10,000 דולר.

הזריז נשכר..

הרב שמעון-יוסף מלול מרצה - אלעד

תגובות: 054-3299329
shimonyo@gmail.com

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם (ל"ה, א') ופירש"י: "ויקהל משה-למחרת יום הכיפורים כשירד מן ההר".

דבר פלא: משה רבינו יורד מהר סיני למחרת יום הכיפורים, לאחר שהות ממושכת של ארבעים יום בלי מזון ובלי שתייה, ומה הדבר הראשון שהוא עושה? מקהיל את כל העד, שש מאות אלף גברים, בכדי לצוות אותם על מלאכת המשכן.. משימה לא פשוטה לחלוטין! האמנם זה כל כך דחוף? זאת ועוד, במשך חודשיים וחצי, מאז מוצאי יום הכיפורים ועד כ"ה בכסליו, הושלמה מלאכת המשכן. אין ספק, שזה לא היה פשוט להשלים את כל המלאכה המורכבת הזו, מלאכת מחשבת - במשך חודשיים וחצי. ושוב נתהה: מדוע? מה הדחיפות הגדולה?

והנה, אילו היינו שומעים שלמחרת השלמת מלאכת המשכן הצטוו ישראל להקימו ולהקריב בו קרבנות-ניחא. אנו יכולים להבין שכל קורבן, כל יום של עבודה בבית המקדש- הינו בעל ערך אשר לא יסולא בפז, ובכדי להוסיף עוד כמה ימים של עבודה- שווה היה לעשות את המאמץ הגדול הכרוך בזריזות הגדולה שבמלאכת המשכן. אולם למרבה הפלא, אנו מגלים שלאחר שהושלמה מלאכת המשכן, הוא לא הוקם עד לראש חודש ניסן! אם כן אפוא, כמה וגם ניצבה השאלה, לשם מה הזריזות הגדולה? מה הדחיפות?

אכן, התשובה פשוטה. הזריזות לא נועדה בכדי להשיג מטרה כלשהי - הזריזות הייתה מטרה בפני עצמה!! כאשר הקב"ה מצוה לעשות משהו - צריך לעשות את הדבר בזריזות, כפי שראוי ומכובד לנהוג ביחס לציווי ישיר של מלך מלכי המלכים!!

מועד בר המצווה הגיע. ערכנו סעודת בר מצווה צנועה בחצר ביתנו. באמצע בר המצווה הגיע בהפתעה הרב, מניו-יורק. הוא סיפר לנוכחים על התרומה שלנו ועל החלטתה האמיצה שהגיעה מצדנו ואז הוציא מתוך מעטפה תעודה גדולה ממוסגרת המכריזה על אחי ועלי כ"עושי המעשה הטוב של השנה" מטעם ארגון גדול בארה"ב, הרב גם סיפר שהטיפול הצליח והילד מבריא, דבריו גרמו להתרגשות גדולה בקהל.

לפני כמה שנים ערכתי בר מצווה לבני הבכור, לפתע נכנס לאולם אותו רב. הוא כבר היה מבוגר וליווה אותו איש צעיר שניראה כנכד שלו. הרב ניגש ואמר לי: "הבאתי לך מתנה גדולה יותר מכפי שהבאתי לך בבר מצווה שלך", הוא נטל את המיקרופון וסיפר לכולם "לפני 30 שנה אתה ואחיי ויתרתם על מסיבת בר מצווה מפוארת לטובת ילד חולה. בבר מצווה הבאתי לכם כמתנה תעודה על המעשה הטוב שעשיתם, בבר מצווה של בנך החלטתי להביא את המעשה עצמו, הרב הציג את האיש שעמד לצדו ואמר: "הנה התינוק שהצלתם ע"י אותו ויתור..". איני יכול לתאר מה קרה שם - אחי ואני בכינו כמו ילדים קטנים ואנחנו רבים מהנוכחים. היה ממש מרגש לראות את התינוק החולה עומד מולנו כאיש צעיר נשוי ואב ל-2 ילדים. (על-פי ספר 'דברים טובים')

ברכת האילנות

רגע לפני שאתם הולכים לברך 'ברכת האילנות'
מוגשים לכם כמה פנינים וביאורים לברכה

ברוך זכו' שלא חסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות

מי-הן אותן "בריות טובות"? במה מדובר?

פירש הרבי ה'לב שמחה' מגור זיע"א: כידוע, אין טוב אלא תורה, ומעתה "בריות טובות" אלו הם תלמידי החכמים המפיצים אורה של תורה על הכל.

•

ראש ישיבת סלונים הספיד את תלמידו שנקטף בדמי-ימיו בדרך זהה: "צר לי עליך אחי יהונתן, נעמת לי מאוד", סופד דוד ליהונתן (שמואל ב א, כו). מה הפירוש "נעמת לי מאוד"?

"ב'ברכת האילנות' שמברכים בחודש ניסן, אם נשים לב, מברכים לא רק על האילנות המלבלבים שברא הבורא להנאת בני האדם, גם על "בריות טובות" שיש בהם הנאה לבני אדם... מה פירושם של דברים?

"ישנם אנשים שמפיצים אוויר משכר של מתיקות על סביבתם. הם נעלים ומרוממים ובכך מהווים מגדלור לחבריהם שרואים בהם סמל ושואפים לחקות אותם. לא רק האילנות המלבלבים משרים אווירה של נעימות על הפוגשים בהם, כי אם גם "בריות טובות" ונעלות.

"גם הנהגתו של תלמידנו, הבחור צבי הירש (ורנר) ז"ל, שנקטף בשיא פריחתו ביום ל"ג בעומר השנה - תשנ"ד, הייתה בבחינת "בריות טובות". התנהגותו המיוחדת והנעלית הפיצה אור על הסביבה כולה. הוא, שלא נגע מעולם במחלוקות, היווה דוגמא לכולם להיות אהוב על הבריות".

...ואילנות טובות, להנות בהם בני אדם

פולמוס עתיק-יומין מתנהל בבית המדרש: האם ניתן לברך 'ברכת האילנות' על אילנות ערלה האסורים בהנאה. שורש הספק נעוץ בעובדה שלא ניתן - לכאורה - לברך על אילנות אלו "ליהנות בהן בני אדם", שכן אסורים בהנאה.

רבי דב בעריש וידנפלד מטשעבין זיע"א, כידוע, גורס בספרו 'דובב מישרים' (חלק ג') סימן ה') כי 'ברכת האילנות' היא על הבריאה של האילן בכללותו ולא על אילן ספציפי זה, ומתוקף כך ניתן לברך גם על אילן כזה שאסור בהנאה. ו"ליהנות בהן בני אדם" לפי זה, פירושו שאילנות ככלל נבראו כעשויים להנאת האדם.

אולם בספר 'עקבי חיים' וכן מרן ה'אור לציון' (שו"ת חלק ג' פרק ו') נוטה לנקוט כי "ליהנות בהן בני אדם" פירושו ליהנות כפשוטו, ולפיכך יהא אסור לברך על אילנות ערלה שלא מאפשרים הנאה.

זהו למעשה נדון בפשטה של ברכה.

"לנקות את הכעס"

"ילד אחד שאל את אמו מדוע כל-כך מתאמצים לנקות את החמץ לפני הפסח, אם כבר בליל הסדר כל הבית שוב מתמלא בחמץ..". "מפי כתבם"

קודם כל עלינו לדעת שחלק מהעבודות שאנו נוטלים על עצמנו טרם הפסח הן למעלה ממה שהשי"ת דורש מאתנו.

אמנם במשך כל הדורות נהגו להחמיר מאוד באיסור חמץ, כי הוא מסמל את היצר הרע ואת הגאווה של האדם, אך צריך גם להבין שהמציאות השתנתה מאוד בשנים האחרונות. פעם היו לרוב האנשים בתים קטנים עם מעט מיטלטלים ואילו מי שהיה אמיד יותר והיה ברשותו בית מרווח עם הרבה חפצים, גם העסיק משרתים שעשו את עבודות הבית במקומו. בימינו יש לכל אחד כמה חדרים בביתו, עם ארונות עמוסים בבגדים, חפצים וכלים לרוב, ומצד שני לרובנו כמעט ואין עזרה במשק הבית.

הרבה פעמים אשה עובדת בתקופת ערב פסח ממש עד כלות הכוחות והיא מגיעה לחג עם כאבי ראש או מיחושים אחרים כתוצאה מהתאמצות יתר, וזה בוודאי לא מה שהקב"ה דורש מאתנו.

אנו משקיעים הרבה כוחות בניקוי וקרחוף של מקומות שלא יגעו בהם שום אוכל או כלי אוכל בפסח ועל פי ההלכה חייבים רק לפנות אותם מחמץ ממש. אין שום חיוב או מנהג לרחוץ ולקרצף צעצועים הנמכרים לגוי. בנוסף, יש עבודות ניקיון שאנו לוקחים על עצמנו שבכלל לא קשורות לחמץ, כמו הברקת חלונות ורצפות, ניגוב המגורות והפלורוסנטים, עריכת סדר חדש בספרים ובאלבומי התמונות.

כך אירע שילד אחד שאל את אמו מדוע כל-כך מתאמצים לנקות את החמץ לפני הפסח, אם כבר בליל הסדר כל הבית שוב מתמלא בחמץ.. הילד ראה את אמו מנקה, שוטפת ומשפשפת את כל פינות הבית בלי להבדיל בין מץ לאבק או כל לכלוך אחר עד כדי כך שהיה נדמה לו ש"חמץ" נקרא "לכלוך" והוא חשב שפירורי המצות שמתפזרים בליל הסדר והיין שנשפך - גם הם נקראים חמץ...

יפה מאוד להגיע לחג כשהבית מבריק ומצוחצח, אך כל זה רק אם הדבר נעשה מתוך שמחה ואהבה למצוות השם מתוך רצון טוב לכבד את היום טוב. ברגע שהניקיון המושלם הוא מעבר לכוחותינו

והוא גורר עמו עצבנות, כעס ולחץ - הוא נוגד את רצון הבורא.

כפי שהוסבר, החמץ מסמל את נטיית האדם לנהל את חייו כפי שהוא רוצה ורגיל. מי שמרגישה שהיא "מוכרחה" לצחצח כל מיני פריטים רק "כך אני מרגישה את האווירה של פסח" או "כי כך עשיתי כל שנה" לא ביערה את החמץ מליבה. ("אותך אבקש")

צור-ברכות

לאחי ואהובי, עמוס טוב
לבריות איש דעת ויראת
ה', יצחק הורביץ -
ישיבת מיר י-ם, עם
אירוסיו השבוע עם עב"ג
אסתי ברכה - 'סמינר
החדש'. רווה, יקירי, רוב
נחת עדי-עדו

מה עשית

כדי שהילד מ'נווה
אורנים יברך 'שהכל
נהיה בדברו'?

פרטים בקרוב